

саме автоматичною заміною еквівалентами. Можливі наслідки лексичного узгодження (когезії) такої автоматичної заміни лишається емпіричним питанням. Очевидним лишається простір для подальших досліджень поняття термінологічної послідовності технічних текстів як такого, що забезпечує належний комунікативний рівень технічного письма і перекладу, а також компетенцій перекладача для прийняття релевантних рішень у межах певного контексту.

Література

- Борисова З. У. Сучасні проблеми термінології та термінографії. Київ : КУЦА, 2000. 135 с.
- Д'яков А. С. Основи термінотворення. Київ : Видавничий дім КМ Академія, 2000. 120 с.
- Карабан В. І. Переклад англійської наукової і технічної літератури. Граматичні труднощі, лексичні, термінологічні та жанрово-стилістичні проблеми. Вінниця : Нова книга, 2004. 576 с.
- Коваленко О. Я. Загальний курс науково-технічного перекладу. Київ : Фірма «ІНКОС», 2002. 320 с.
- Baker M. *In Other Words. A Coursebook on Translation*. London and New York : Routledge. 1992. 329 p.
- Felber H. *Terminology Manual*. Paris : General Information Programme & UNISIST, UNESCO, Infoterm. 1984. 426 p.
- Halliday M. A. K., Hasan R. *Cohesion in English*. London and New York : Longman. 1976. 374 p.
- Rogers M. Lexical chains in technical translation : A case study in indeterminacy. *Indeterminacy in LSP and Terminology* / ed. by Bassey A. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins. 2007. P. 15- 35.
- Rogers M. Synonymy and equivalence in special-language texts. *Text Typology and Translation* / ed. by Trosborg A. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins. 1997. P. 217-247.
- Temmerman R. *Towards New Ways of Terminology Description. The sociocognitive approach*. Amsterdam/Philadelphia : John Benjamins. 2000. 255 p.
- The comprehensive English-Russian Scientific and Technical Dictionary. Vol. II. Moscow : Russo. 2001. 718 p.
- Vasconcellos M. Terminology and Machine Translation. *Wright S.-E., Budin G. Handbook of Terminology Management, Volume II Application-oriented Terminology Management*. Amsterdam/Philadelphia: John Benjamins. 2001. P. 697-723.

(Матеріал надійшов до редакції 29.03.19. Прийнято до друку 2.05.19)

УДК: 811.112.2:81'42:82-93

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2019-76-09>

КУРОХТІНА А. М.

(Запорізький національний університет)

КОНЦЕПТ JAHRESZEIT ЯК СКЛАДОВА ДОМЕНА ZEIT У ДИТЯЧОМУ ФОЛЬКЛОРІ

Стаття присвячена феномену «Дитячий фольклор», концепт JAHRESZEIT є складовою частиною домена ZEIT. Особлива увага приділена вербалізаторам домена. У ході дослідження виявлені також його головні валоративні характеристики.

Ключові слова: *концепт, домен, картина світу, дитячий фольклор.*

Kurokhtina A. M. The concept JAHRESZEIT as a component of domain ZEIT in children's folklore. The article is devoted to the phenomenon of "Children's folklore", the concept JAHRESZEIT is a component of the domain ZEIT. Particular attention is paid to domain verbalizers. The study also revealed its main valor characteristics. The concept JAHRESZEIT and its verbal characteristics are the subject of our research, and its object is the lyrics of children's folklore. Children's folklore is traditionally referred to tongue twisters, counters and songs and can be divided into works created by children and works written exclusively for children. The analysis of empirical material enabled us to define in the cognitive-semantic space of children's poems one of the main domains - domain ZEIT. The time category belongs to ontological entities. With its help people have the opportunity to structure and order their life world. The concept JAHRESZEIT presented in children's poems is quite diverse. The analysis of the texts of the poems shows that the seasons are stated quite differently in terms of their frequency. A quantitative analysis of the texts of the poems allows us to say that winter is the most frequent representative of the concept JAHRESZEIT. This can be explained by the fact that in winter children have the opportunity to do their favorite things, such as: sledding, skating, making a snowman and watching the snowflakes. Summer is often described in the poems as the season of the year, when there is an opportunity to observe calmly the outside world and appreciate its beauty and harmony. The third and fourth places are occupied by autumn and spring, which can be explained by the fact that these seasons are the most stressful and therefore the least interesting for children. Taking into consideration the fact that any folklore work can act as a multicultural phenomenon and be at the intersection of genres, it seems to us very interesting to consider the verbalization of this domain on the example of other folklore works.

Key words: *concept, domain, worldview, children's folklore*

Пріоритетним напрямком в лінгвістичних дослідженнях виступає на сьогоднішній день антропоцентризм. Людина, її внутрішній світ, її бажання та інтереси, її діяльність як

одиниці соціуму, як правило, постає або в своїй фізичній іпостасі або як біосоціальна або біовітальна сутність. Не менш важливу роль у житті людини грає час, як одна з головних характеристик людського життя. Саме це зумовлює **актуальність** дослідження домену ZEIT, а точніше його складової частини – концепту JAHRESZEIT, якому присвячена ця робота.

Концепт JAHRESZEIT та його вербальні характеристики і виступають **предметом** нашого дослідження, а його **об'єктом** є тексти віршів дитячого фольклору.

Але перш ніж ми перейдемо безпосередньо до аналізу предмета нашого дослідження, звернемося до головних теоретичних понять: дитячий фольклор, концепт, домен.

Фольклор трактується як усна народна творчість, яка має свою специфіку, тобто: анонімність авторства, множинність варіантів, усну форму, традиційність і непрофесійність. Саме усну форму дослідники вважають найістотнішою ознакою мистецтва слова. Мистецтво слова – сукупність усних творів, “складених” народом у результаті колективної творчості [Аникин 1987, с. 26-32]. Особливе місце займає дитячий фольклор. Згідно Г. С. Віноградову, до дитячого фольклору можна віднести всю сукупність словесних творів, які знайомі дітям, але у той же самий час не відносяться до репертуару дорослих [Віноградов 1925, с. 3].

До дитячого фольклору традиційно відносять скоромовки і примовки, жеребкування, лічилки, пісеньки, пісеньки замовного характеру, тексти різдвяного славлення, потішки тощо. У цих видах словесних творів простежується не тільки зв'язок із загальним фольклором, але і плив творчості дорослих. Завдяки такому зв'язку часто стирається і не завжди уловлюється кордон між загальним фольклором і дитячою словесною творчістю. У той же час слід відзначити, що дитячий фольклор можна умовно поділити на твори, які були створені дітьми, і на твори, які були написані виключно для дітей. емпіричним матеріалом нашої розвідки стали 120 віршів для дітей, головною темою яких виступили пори року.

У мовній свідомості національно-мовна картина світу існує тільки завдяки концептам, які матеріалізуються у вигляді лексичних одиниць. Ці лексичні одиниці мають свої особливості, саме вони мають ціннісну значущість для відповідної лінгвокультурної спільноти. В нашій розвідці ми будемо спиратися на визначення концепту А. М. Приходька, який тлумачить останній як етно-соціо-психо-лінгво-культурну одиницю с чітким валоративним компонентом [Приходько 2008, с. 64]. Сукупність концептів у межах однієї культури становить собою концептуальну картину світу її носіїв [Адмони 1986, с. 3-9].

У свою чергу концептосистема є тим набором концептів, якому віддається перевага в межах того чи іншого середовища, режиму та стилю спілкування. Спираючись на думку А. М. Приходька, ми будемо розуміти під концептосистемою категорію дискурсу, яка відображає сукупність характерних для певного дискурсу концептів, що представляє собою такий їх набір, якому віддається перевага в тому чи іншому режимі спілкування [Приходько 2008, с. 45-100]. Під поняттям концептуального домену будемо розуміти ділянку концептосистеми, яка охоплює суміжні ланки у ланцюжку ієрархії ментальних одиниць.

Аналіз емпіричного матеріалу дозволив нам виділити у конгнітивно-семантичному просторі дитячих віршів як один з головних доменів домен ZEIT. Категорія часу належить до онтологічних сутностей. За її допомогою людина має можливість структурувати й упорядковувати свій життєвий світ. Найбільш поширеним презентантом домена ZEIT виступає в дитячих віршах концепт JAHRESZEIT. Аналіз емпіричного матеріалу дозволяє нам стверджувати, що концепт JAHRESZEIT представлено у дитячих віршах досить різноманітно, тобто ми можемо стверджувати, що в цьому дискурсі заявлені всі пори року:

Es ist kalt geworden und spät.

Das Licht scheidet früh.

Nebel weidet über dem Schnee.

Der Winter blüht.

Але фактичний аналіз текстів віршів свідчить про те, що пори року заявлені досить по-різному з точки зору їх частотності (див. Табл. 1):

Таблиця 1

Частотність концепту JAHRESZEIT у німецьких віршах для дітей

Пори року	Кількість	%
Winter	52	43,3%
Sommer	34	28,3%
Herbst	20	16,7%
Frühling	14	11,7%
Разом	120	100%

Кількісний аналіз текстів віршів дає нам змогу стверджувати, що найбільш частотним представником концепту JAHRESZEIT виступає зима (43,3%). Її вербалізаторами слугують такі іменники, як *der Winter, die Kälte, der Schnee, das Neujahr, das Schneeglöckchen, die Flocken, der Schneemann, das Weihnachten*: „**Kommt seht**“ *Kommt, seht, / Sie fliegen auf und ab / Die ersten Flocken aus dem Himmel. / Sie tanzen, fallen leis herab / Und leuchten im Gewimmel. / Hurra, Hurra, wir freuen uns! / Man sieht es an den roten Nasen an. / Bald holen wir den Schlitten raus / Und bauen einen großen Schneemann!*

Текстовий матеріал свідчить про те, що зима є досить бажаною та улюбленою порою року. І про це свідчать багато факторів. Саме тому зима представлена у віршах найбільш частотною. Це можна пояснити тим, що взимку діти мають можливість розважитись, займатись своїми улюбленими справами: кататися на санчатах та ковзанах, ліпити сніговика, спостерігати за сніжинками. До того ж зима – це час різдвяних канікул: „**Fröhlich kommt ein neues Jahr**“ *Fröhlich kommt ein neues Jahr, / Sagt uns guten Tag. / Es fragt nicht, wie es war, das letzte Jahr. / Es sagt nur Hallo, / Ich wünsch einen guten Tag!*

Знаходять своє підтвердження в текстах віршів як позитивні, та і негативні риси цієї пори року. І якщо до позитивних відносяться її краса, чистота, атмосфера свят: „**Willkommen lieber Winter!**“ *Willkommen lieber Winter! / Aus der Kälte Einsamkeit / Bald stapfen alle Kinder / Durch deine weiche Herrlichkeit*, то до негативних безсумнівно належать її жорстокість, холод, голод, що також фіксують тексти віршів: „**Wir haben lang Winter**“ *Wir haben Hügel und Tal / Weich und schmal. / Wir haben Wiesen und Wald / Für Tier und Mensch, für jung und alt. / Wir haben lang Winter und viel Schnee / Das lieben die Kinder wirklich sehr. / Doch Hunger haben Vogel und Reh / Das bringt uns auf eine Idee. / Wir haben alle zu viel zum Essen / Das teilen wir jetzt und lassen die Tiere.*

Досить часто зимовий мороз може принести з собою хвороби: „**Der Wind pfeift**“ *Es pfeift der Wind durchs großes Tal, / Der pustet kalt wie anno dazumal. / Wer sich nicht warm in einen Mantel packt, / Der hustet bald wie ein alter Weihnachtssack.*

Деякі вірші допускають думки, що зима без снігу та холоду була б більш бажана: „**Gespräch**“ *Kein Schnee in Sicht, / Es ist zum Weinen. / Der Winter ist ein blöder Wicht, / Wie kann er nur nicht schneien? / Da müssen die Kanonen her, / Und uns zaubern ein schönes Wintermeer. / Aber Schneekanonen sind kein kluger Ersatz, / Schon gar nicht für das Himmelsmeer. / Sie stören Tiere, brauchen zu viel Energie und Platz, / Dann lieber Winter ohne Schnee.*

Друге місце за своєю частотністю займає літо (28,4%), пора канікул, відпочинку та насолоди: „**Der Sommer war ein heißer Kerl**“ *Der Sommer war ein heißer Kerl. / Man konnte baden, spielen, fernsehen, / In der Nacht sogar Sternschnuppen sehen. / Lieber Sommer, / Ich hab dich gern.* Літо також як і зима заявлена цілим розмаїттям іменників: *der Sommer, der Kerl, die Siesta, der Juni, der Juli, der August*. Досить цікавим є й те, що поряд з іменниками, вербалізаторами літа, виступають також дієслова, які характеризують ці дії, які є характерними тільки для цієї пори року: *baden, jubeln, summen, spazieren, in der Sonne liegen*: „**Der Sommer ist da**“ *Lalalalala – der Sommer ist da, / Was wollen wir und beklagen, / Lalalalala – der Himmel ist blau, / Die Katzen auf den Feldern schreien miau. / Lalalalala – der Sommer ist da, / Ich glaub, ich mach Siesta.*

Літо досить часто описується у віршах як пора року, коли з'являється можливість спокійно спостерігати за навколишнім світом і оцінити його красу і гармонію, коли можливо зробити все те, на що на протязі року не вистачало часу: „**Ein Tag im August**“ *Es summen die Bienchen weit und breit // Der rote Mohn lacht übers Feld. / Kinder baden, jubeln laut / Platschen bis die Gänsehaut. / Es schnurren die Katzen in einem Schatten / Beobachten mit Schlitzaugen das Geschnatter. / Dort fällt ein Eis zu Boden / Und hier kommt ein Würstchen aus dem Ofen. / Bald spannt der Himmel wieder seine Sterne aus / Ein heißer Tag geht friedlich aus.*

Однією з головних рис літа виступає стан спокою, можливості без метушні осмислити свої подальші плани, помріяти: „**Mittagsruh**“ *Am See, ich lieg im Stillen, / In der lauen Mittagsruh, / Sanft die Wellen und die Grillen / Singen fern ein Lied dazu. / Schmetterlinge fröhlich kreisen / Kein Wind bewegt den Himmelsraum. / Meine Seele geht auf Reisen / Wach und doch schon halb im Traum.*

Однак, літо демонструє й свої негативні риси: „**Es wachsen die Blitze**“ *Es wachsen die Blitze, / Und der Donner grollt. / Es war auch wieder eine Hitze, / weshalb der Himmel rollt.*

Третє і четверте місця займають осінь та весна, що, як нам здається, можна пояснити тим, що ці пори року для дітей є найбільш напруженими, а тому й найменш цікавими. Осінь – це пора шкільних занять, час, коли діти мають не так багато вільного часу. Те саме відбувається весною. Репрезентантами концепту JAHRESZEIT виступають у цьому випадку такі іменники, як *der Herbst, der Frühling, der März, der September*; прикметники: *kalt, bunt, gelb, gold, trübe*; дієслова: *schmerzen, hinausgehen*. Досить часто складовими частинами валоративного компонента концепту виступають метафоричні вирази: *der warme Glanz, Lüfte streicheln*: „**September**“ *Wir ziehen wieder „Strümpfe“ an; / Nein, nein, das war einmal; / Heute trägt man Socken / Und Capes auf den Locken. / Der Wind ist kälter, / Das war allerdings schon immer so. / Der September wird älter, / Und ich bin froh; „Oktoberbold“ Ich bin so gelb, / Ich bin so gold / Ich glaub, ich bin ein Kobold. / Ich bin so gold, / Ich bin so gelb, / Ich glaub, ich bin ein Maisfeld. / Ich bin so gelb, / Ich bin so gelb, / Ich glaub, ich bin der Oktoberbold.*

Необхідно визначити, що осінь розглядається як сумна пора року, як підготовка до наступною за нею зими: „**Der letzte Tanz**“ *Bunte Blätter machen ihren letzten Tanz./ Ein kalter Wind heult um die Ecken. / Der Herbst ist bald vorbei mit seinem warmen Glanz, / Und der Weihnachtsmann kommt um die Ecke.* У цьому вірші осінь розглядається як час переходу від однієї пори року до другої, тобто ми можемо говорити про безперервність домену ZEIT.

І якщо осінь описується в досить сумних відтінках, то весна, навпаки розглядається як щось нове, цікаве, як пора року, після якої настає літо, отже відпочинок та можливість подальшого здійснення мрій: „**Jetzt ist der Sommer nicht mehr weit**“ *Es summt und brummt in Wies und Feld, / Jetzt ist der Sommer nicht mehr weit. / Das Himmelblau ganz weich und unbewegt, / Kein Wölkchen, das sich regt. / Es grünt und singt im Glanz der Sonne, / Jetzt kommt des Sommers Wonne, / Da sieht das muss ein Hüpfen sein. / Ein Grashüpfer muss das sein. / Der hüpfen ganz wild und fein.*

Таким чином, можемо стверджувати, що домен ZEIT досить цікаво та різноманітно представлено у дитячому фольклорі. Всі концепти мають ярко виражену валоративну складову. У нашій роботі ми спробували описати цей домен та його репрезентант концепт JAHRESZEIT на прикладі дитячого фольклору. Але враховуючи той факт, що будь-який фольклорний твір може виступати як мультикультурний феномен та знаходиться на стику жанрів, нам здається було б дуже цікавим розглянути вербалізацію його домену на прикладі інших фольклорних творів. Саме це визначає **перспективи** подальшого дослідження.

Література

- Адмони В. Г. Теоретическая грамматика немецкого языка : учебное пособие. Москва : Просвещение, 1986. 334 с.
Аникин В. П. Русский фольклор : учеб. пособие для филол. спец. вузов. Москва : Высшая школа, 1987. 285 с.
Виноградов Г. С. Детская сатирическая лирика. Иркутск : Издание Восточно-Сибирского отдела русского географического общества, 1925. 43 с. URL : <https://www.booksite.ru › fulltext › vinogr › text>.

Приходько А. М. Концепти і концептосистеми в когнітивно-дискурсивній парадигмі лінгвістики : монографія. Запоріжжя : Прем'єр, 2008. 332 с.

Frühlingsgedichte für Kinder. URL : <https://www.pinterest.com/maerchenfrau/fr%C3%BChlingsgedichte-f%C3%BCr-kinder/>

Kindergedichte – Kinder alles für Kids. URL : <https://www.kinder-alles-fuer-kids.com/kinder-gedichte/kinder-gedichte.html>

Sommergedichte – Kinder alles für Kids. URL : <https://www.kinder-alles-fuer-kids.com/kinder-gedichte/sommergedichte.html>

(Матеріал надійшов до редакції 3.04.19. Прийнято до друку 29.04.19)

УДК 811.111'373.46:338.43

DOI: <https://doi.org/10.26661/2414-1135/2019-76-10>

КУШНЕРУК С. М.

(Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки)

ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕМАТИЧНИХ ГРУП ТЕРМІНІВ ЕКОМАРКЕТИНГУ В АНГЛОМОВНИХ ПУБЛІЦИСТИЧНИХ ТЕКСТАХ

Стаття присвячена дослідженню функціонування тематичних груп екомаркетингу у публіцистичних текстах англійської мови. У статті доведено важливість класифікації термінів різних галузей знань для впорядкування терміносистем та покращення комунікації між спеціалістами цих галузей, подано визначення тематичної групи. У процесі дослідження здійснено поділ англійських термінів екомаркетингу на вісім тематичних груп за семантичним критерієм. На основі даних Корпусу сучасної англійської мови визначено абсолютну та відносно частоту тематичних груп термінів екомаркетингу. Так, найбільшою є тематична група «Терміни на позначення екологічно безпечної продукції, послуг та матеріалів», а найчастотнішою групою, яка функціонує в англійській публіцистиці, є група «Терміни на позначення екологічних напрямів, галузей екологічного виробництва, менеджменту і маркетингу». На базі отриманих даних було виокремлено ядро, основну й периферійну системи тематичних груп термінів екомаркетингу в англійській публіцистиці. Так, до ядра входить три групи: «Терміни на позначення екологічних напрямів, галузей екологічного виробництва, менеджменту і маркетингу», «Терміни на позначення впливу господарської діяльності людини на навколишнє середовище», «Терміни на позначення екологічних процесів, методів і технологій виробництва та споживання», які разом становлять 75,5 % всього аналізованого матеріалу. Це може свідчити про те, що сьогоденні суспільство найбільше цікавлять екологічні проблеми і наслідки впливу людської діяльності на довкілля, а також пошуки шляхів їх вирішення через удосконалення різних галузей екологічного виробництва. Наукова розвідка також показала, що кількість термінів, які входять до тематичної групи, не впливає на частоту вживання тематичної групи термінів екомаркетингу в англійській публіцистиці.

Ключові слова: термін, терміносистема екомаркетингу, тематична група, абсолютна частота, відносна частота

Kushneruk S. M. Peculiarities of Functioning of Eco-marketing Thematic Groups in English Mass-Media Texts. The article is devoted to the study of the functioning of eco-marketing thematic groups in English mass-media texts. The article shows the importance of classifying the terms of different branches of knowledge for streamlining the terminology systems and improving the communication between specialists in these branches. The definition of the term “thematic group” is given in the article.

In the course of the research the English eco-marketing terms were divided into eight thematic groups based on semantic criteria. The absolute and relative frequency of eco-marketing thematic groups is determined on the basis of the materials of the Corpus of Contemporary American English. Thus, the largest group of eco-marketing terminology systems is the thematic group “Terms for the denomination of environmentally friendly products, services and materials”, and the most frequent group which functions in English mass-media texts is the group “Terms for the denomination of environmental studies, industries of ecological production, management and marketing”. The kernel, main and peripheral systems of thematic groups of eco-marketing terms in English mass-media texts were distinguished in the article. Thus, the kernel includes three groups: “Terms for the denomination of environmental studies, industries of ecological production, management and marketing”, “Terms for the denomination of the impact of human economic activity on the environment”, and “Terms for the denomination of environmental processes, methods and technologies of production and consumption”, which together represent 75.5% of all analyzed material. This may indicate that today society is most interested in the environmental problems and the impact of human activity on the environment, as well as finding ways to solve them through the improvement of various sectors of ecological production. The study has also shown that the number of terms in the thematic group does not affect the frequency of the usage of the thematic group of eco-marketing terms in English mass-media texts.

Keyword: term, eco-marketing terminology system, thematic group, absolute frequency, relative frequency

Екологічні проблеми сьогодення усе частіше привертають увагу спеціалістів різних галузей знань і виробництва. Окрім того, вони залишають свій відбиток і на лінгвістичних процесах. Ю. А. Зацний вважає, що розвиток економіки повинен здійснюватися тільки за умови, що вона не завдає шкоди навколишньому середовищу й зберігає природу для наступних поколінь [Зацний 2008, с. 20]. Це пояснює виникнення нових термінів та цілих терміносистем, які стосуються екологічних питань, зокрема терміносистеми екомаркетингу. **Актуальність** нашого дослідження полягає в тому, що вивчення функціонування термінів